

Okkupasjonen 20/8.96.

Sykepleiermøte etter 53 år

Unge Eva Bruun fra Skien – i dag Eva Gray (76) – var en av mange sykepleiere på Ullevål som tyskerne ville sende til Nord-Norge.

ASLAUG BISSEBERG
JOHN MYHRE (foto)

Noen unnsnapp til Sverige, andre havnet i tysk konsentrasjonsleir. Leger og sykepleiere skjulte motstandsfolk, politiske fanger og jøder. Krigsårene var dramatiske, også for personalet på Ullevål.

Sommeren er tid for gjen-syn og minring. 15 av 35 sykepleiere fra det første krigskullet fra 1940-43 møttes forleden i Oslo. Mest langveisfarende var Eva Gray fra San Francisco, som i alle år har holdt kontakt med sine sykepleierkolleger i Norge.

Sanitetskaptein

40 postkort sendte hun for å bebude ankomst til festen hos Aud Hynnekleiv på Nordberg. Flere av kollegene hadde hun ikke sett siden hun reiste fra Norge i 1950-årene og ble kaptein ved Det norske feltsykehus i Korea.

Som flyktning i Sverige under krigen var hennes oppgave å pleie konsentrasjonsleirfanger, som kom med de hvite bussene til Malmø.

Eva Gray og kollegene på Ullevål opplevde vonde og vanskelige år. Forstanderinnen ble oppsagt av tyskerne.

GJENSYN:
Fantastisk å møte igjen sykepleierkolleger fra krigsårene på Ullevål! Gestapo ville sende oss til Nord-Norge. Men vi flyktet, sier Eva Gray fra Skien, senere kaptein under Koreakrigen.

Den nye var nazist. Da diplomene skulle deles ut, ville ingen av de nyutdannede sykepleiere ta henne i hånden. En pinlig episode for NS-forstanderinnen på Ullevål.

Tyske spioner

Tyske spioner var plassert på sykesalene; pasientene opplevet ubehagelige besøk. Støvlehæler og hell Hitler smalt i veggene når Gestapo gjorde sin entre.

På kong Haakons fødselsdag var det strengt forbudt å sette frem blomster for å markere dagen, befalte forstanderinnen. Sykepleierne husker godt hvor forsiktige de måtte være. Ekstra dramatisk ble det da Gestapo kom opp midt på natten til Ullevål, for å hente sykepleiere som skulle tvangsendes til Nord-Norge.

– Men Hjemmefrontens folk klarte å få oss unna. Etter å ha ligget i skjul på loftet på Ullevål i flere dager ble vi spredd til forskjellige familier i Oslo. Jeg kom til

en gammel dame som trodde jeg var hennes nye hus-hjelp.

Stadig flytting

Senere fikk jeg bo hos journalist Kitt (Bergliot Kittelsen), som var min tante. Hun var selv kommet i klammeri med tyskerne og ble avsatt fra jobben i Morgenposten.

Jeg var stadig på flyttefot, vet ikke hvor mange steder jeg lå i dekning før vi ble sendt til Sverige, først med tog fullstappet av tyskere, senere på lastebil hvor vi lå flate på lasteplanet.

I Larvik skulle det stå en mann med avis på stasjonen. Hadde han avisen under høyre arm betød det at vi skulle gå av toget. Var den under venstre, var det fare på ferde og vi måtte ikke gå av.

Kom unna

Vi gikk av, lot som om vi ikke kjente hverandre, ble

senere tatt om bord i en fiskeskøyte og ført til et sted i Sverige. To ganger ble vi stoppet av tyskerne. De sa ingenting.

Vi lå musestille på dørken, så intet og vet ikke hvor vi kom i land. Det kan ha vært Kosterøyene utenfor Strømstad, som tok imot mange norske flyktninger. Jeg husker bare at vi ble avlusert og sendt videre.

Jeg kom til Ørebro og jobbet der som sykepleier i slutten av 1944, senere til Malmø, hvor jeg sammen med en annen norsk sykepleier pleiet konsentrasjonsleirfanger fra Tyskland, forteller søster Eva, da hun var 23 år gammel og operasjonssøster. I Sverige hadde hun navnet Betzy Rundal.

USA og Korea

Eva Gray reiste i 1947 til USA og var først sykepleier ved det norske sykehus i Brooklyn. I 1953 dro hun til Det norske feltsykehus i Korea og avanserte raskt til løytnant. Hennes sjef den gang var overlege Erling Borch-Johnsen, en fantastisk fin sjef, sier hun.

– Var det i Korea du møtte din mann?

– Nei, han var militær, men vi møttes i San Francisco. Hans skolegang var blitt forsvunnet under krigen; han var uten utdanning. Jeg leste med ham hver aften. Han gikk ut av high school med beste karakter – 57 år gammel! Gjett om han var stolt! Han ble senere alvorlig syk og døde sist høst 84 år gammel.

Det er ikke nevnt i Ullevål rapporten. Bare om fiendtlighet og at et par NS-ister fikk plikt overfor folk i nød og helse.

110441